

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра геоінформатики і аерокосмічних досліджень Землі

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету землевпорядкування

Євсюков Т.О.
«21» травня 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри геоінформатики
і аерокосмічних досліджень Землі
Протокол № 12 від «16» травня 2024 р.
В.о. завідувачки кафедри

Москаленко А.А.

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант освітньої програми
Геодезія та землеустрій

Ковальчук І.П.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Галузь знань	19. Архітектура та будівництво
Спеціальність	193. Геодезія та землеустрій
Освітня програма	«Геодезія та землеустрій»
Факультет	Землевпорядкування
Розробники	Старший викладач Денисюк Б.І

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2024 р.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Навчальна практика у шостому семестрі з дисципліни «Геоінформаційні технології» передбачена навчальним планом за спеціальністю 193. Геодезія та землеустрій (Спеціалізація 3). Практика є логічним продовженням вивчення та закріплення набутих теоретичних знань з курсу «Геоінформаційні технології». Завдання практики: систематизація, закріплення, поглиблення та узагальнення знань, які отримали студенти 3-го курсу під час вивчення дисципліни; набуття практичних навичок використання роботи з науковими базами даних, які включають різноманітний науково-технічний матеріал.

До практики допускаються студенти, що виконали і захистили всі лабораторні та самостійні роботи у період теоретичного навчання. Логічним завершенням практики є залік.

Практика проводиться на території навчального корпусу №6 Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Навчальна практика у 2024 р. проводиться очно на основі використання наукових пошукових систем та платформи Elearn.

Мета:

Оволодіння практичними навичками роботи з науковими базами даних, різноманітними джерелами геопросторових даних. Удосконалення практичних навичок в роботі з GPS-приймачами та технікою геоприв'язки.

Завдання:

- навчитися реєструватися в різних системах пошуку наукових знань;
- дослідити стан відображення досліджень у галузі використання геоінформаційних технологій і геопросторових даних у природокористуванні;
- навчитися визначати придатність даних з різних джерел серед широкого кола завдань відповідно до їх точності;
- удосконалити практичні навички з прив'язки геооб'єктів за даними GPS-вимірювань.

У результаті виконання завдання під час проходження навчальної практики студент повинен

ЗНАТИ:

основні системи пошуку наукових знань;
джерела інформаційних ресурсів геоданих;
технічні параметри штучних супутників Землі.

ВМІТИ:

- реєструватися в різних пошукових системах наукових знань;
- здійснювати запити з метою вибору наукових джерел для дослідження відповідної проблеми;
- одержувати геопросторові дані з різних інформаційних ресурсів;
- виконувати GPS-вимірювання з високою точністю;
- прив'язувати карти, космічні знімки за даними GPS-вимірювань.

Компетентності навчальної дисципліни:

- загальні компетентності:

ЗК01. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК07. Здатність працювати автономно.

ЗК08. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність здійснювати безпечну діяльність.

ЗК12. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства і необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав та свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати, примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії, закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу й суспільство, а також в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та ведення здорового способу життя.

- спеціальні компетентності

СК01. Здатність застосовувати фундаментальні знання для аналізу явищ природного і техногенного походження при виконанні професійних завдань у сфері геодезії та землеустрою.

СК02. Здатність застосовувати теорії, принципи, методи фізико-математичних, природничих, соціально-економічних, інженерних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

СК03. Здатність застосовувати нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали у професійній діяльності.

СК04. Здатність обирати та використовувати ефективні методи, технології та обладнання для здійснення професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою. СК05. Здатність застосовувати сучасне інформаційне, технічне і технологічне забезпечення для вирішення складних питань геодезії та землеустрою.

СК06. Здатність виконувати дистанційні, наземні, польові та камеральні дослідження, інженерні розрахунки з опрацювання результатів досліджень, оформляти результати досліджень, готувати звіти при вирішенні завдань геодезії та землеустрою.

СК07. Здатність збирати, оновлювати, опрацьовувати, критично оцінювати, інтерпретувати, зберігати, оприлюднювати і використовувати геопросторові дані та метадані щодо об'єктів природного і техногенного походження.

СК08. Здатність здійснювати професійну діяльність у сфері геодезії та землеустрою з урахуванням вимог професійної і цивільної безпеки, охорони праці, соціальних, екологічних, етичних, економічних аспектів.

СК09. Здатність застосовувати інструменти, прилади, обладнання, устаткування при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

СК11. Здатність здійснювати геодезичний моніторинг земної поверхні, природних об'єктів, інженерних споруд.

СК12. Здатність проводити технічний контроль та оцінювати якість топографо-геодезичної та картографічної продукції.

СК13. Здатність розробляти документацію із землеустрою та з оцінки земель, кадастрову документацію, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.

- результати навчання:

РН2. Організувати і керувати професійним розвитком осіб і груп.

РН3. Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументацію.

РН4. Знати та застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали в сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузей.

РН5. Застосовувати концептуальні знання природничих і соціально-економічних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

РН6. Знати історію та особливості розвитку геодезії та землеустрою, їх місце в загальній системі знань про природу і суспільство. РН7. Виконувати обстеження і вишукувальні, топографо-геодезичні, картографічні, проектні та проектно-вишукувальні роботи при виконанні професійних завдань з геодезії та землеустрою.

РН8. Брати участь у створенні державних геодезичних мереж та спеціальних інженерно-геодезичних мереж, організовувати та виконувати топографічні та кадастрові знімання, геодезичні вимірювання, інженерно-геодезичні вишукування для проектування, будівництва та експлуатації об'єктів будівництва.

РН9. Збирати, оцінювати, інтерпретувати та використовувати геопросторові дані, метадані щодо об'єктів природного і техногенного походження, застосовувати статистичні методи їхнього аналізу для розв'язання спеціалізованих задач у сфері геодезії та землеустрою.

РН10. Обирати і застосовувати інструменти, обладнання, устаткування та програмне забезпечення, які необхідні для дистанційних, наземних, польових і камеральних досліджень у сфері геодезії та землеустрою.

РН11. Організовувати та виконувати дистанційні, наземні, польові і камеральні роботи в сфері геодезії та землеустрою, оформляти результати робіт, готувати відповідні звіти.

РН12. Розробляти документацію із землеустрою, кадастрову документацію і документацію з оцінки земель із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем та цифрової фотограмметрії, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.

РН13. Планувати і виконувати геодезичні, топографічні та кадастрові знімання, опрацьовувати отримані результати у геоінформаційних системах.

РН14. Планувати складну професійну діяльність, розробляти і реалізовувати проекти у сфері геодезії та землеустрою за умов ресурсних та інших обмежень.

РН15. Розробляти і приймати ефективні рішення щодо професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою, у тому числі за умов невизначеності.

БАЗИ ПРАКТИК

Навчальна практика з дисципліни Геоінформаційні технології на третьому курсі ОС «Баклавр» проводиться на базі лабораторії «Геоінформаційних технологій», що в ауд. 120, 102, 103 навчального корпусу №6 НУБіП України

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕНЬ ПРАКТИКИ

Правила внутрішнього розпорядку та техніки безпеки.

Загальне керівництво практикою здійснюється завідувачем кафедри геоінформатики і аерокосмічних досліджень Землі.

Навчальними академічними групами керують викладачі кафедри.

До обов'язків керівника академічної групи входить:

- складання графіку навчальної практики за окремими видами робіт;

- висвітлення та пояснення змісту завдань, видача вихідних даних (варіантів завдань);
- демонстрація правильної методики виконання завдань;
- проведення контролю за ходом виконання завдань;
- своєчасне приймання та оцінювання виконуваних студентами робіт;
- постійний нагляд за станом трудової дисципліни, порядком та організованістю студентів.

Тривалість практики для студентів 3 курсу, відповідно до навчального плану за спеціальністю 193. Геодезія та землеустрій – 10 робочих днів, робота з дослідження орбіт штучних супутників Землі – 2 дні, робота із системами пошуку геоданих – 8 днів, робота зі звітом, приймання і аналіз виконаних завдань, залік.

Ознайомлення з технікою безпеки та правилами користування робочим місцем

Основне завдання техніки безпеки і охорони праці – це попередження причин, які викликають нещасні випадки на виробництві.

Робота з вивчення інструменту сучасних програмних засобів наразі вимагає основну частину робочого часу проводити за комп'ютером, а отже необхідно знати правила безпечного користування комп'ютером та периферійними пристроями. Основна мета комп'ютерної безпеки – запобігти виробничим травмам, ушкодженню здоров'я.

При виконанні робіт на комп'ютерах необхідно дотримуватись вимог загальної інструкції та даної інструкції з охорони праці.

До самостійної роботи на комп'ютерах допускаються особи, які склали іспит з дисципліни «Геоінформаційні технології», пройшли вступний інструктаж з охорони праці та первинний інструктаж з охорони праці на робочому місці.

Під час роботи на комп'ютерах можуть діяти такі небезпечні та шкідливі фактори, як фізичні фактори та психофізіологічні.

Основним обладнанням робочого місця користувача комп'ютера є монітор, системний блок та клавіатура.

При роботі з текстовою інформацією (в режимі введення даних та редагування тексту, читання з екрану) найбільш фізіологічним правильним є зображення чорних знаків на світлому (білому) фоні.

Монітор повинен бути розташований на робочому місці так, щоб поверхня екрана перебувала в центрі поля зору на відстані 400-700 мм від очей користувача. Рекомендується розміщувати елементи робочого місця так, щоб витримувалася однакова відстань очей від екрана, клавіатури, тексту. З метою зняття напруження з очей рекомендується кожні півгодини відволікатися від монітора і дивитися на віддалені предмети.

Зручна робоча поза при роботі з комп'ютером забезпечується регулюванням висоти робочого столу, крісла та підставки для ніг. Рациональним робочим положенням може вважатися таке положення, при якому ступні оператора розташовані горизонтально на підлозі або підставці для ніг, стегна зорієнтовані у горизонтальній площині, верхні частини рук – вертикальні. Кут ліктьового суглоба коливається в межах 70-90°, зап'ястя зігнуті під кутом не більше ніж 20°, нахил голови 15-20°.

Для нейтралізації зарядів статичної електрики в приміщенні, де виконується робота на комп'ютерах, в тому числі на лазерних та світлодіодних принтерах, рекомендується

збільшувати вологість повітря за допомогою кімнатних зволожувачів. Не рекомендується носити одяг із синтетичних матеріалів.

Для збереження здоров'я очей рекомендується:

- повернути монітор так, щоб було зручно дивитися на екран – під прямим кутом (а не збоку) і трохи зверху вниз, при цьому екран має бути трохи нахиленим, нижній його край ближче до оператора;
- яскравість свічення екрана – не менше 100Кд/м²;
- відношення яскравості монітора до яскравості оточуючих його поверхонь в робочій зоні – не більше 3:1;
- мінімальний розмір точки свічення не більше 0,4 мм для монохромного монітора і не менше 0,6 мм для кольорового, контрастність зображення знаку – не менше 0,8;
- роздільна здатність повинна бути не нижчою 768X640 точок на дюйм, а кадрова частота – не меншою 75 Гц;
- при виявленні будь-яких несправностей, роботу не розпочинати до усунення негативних факторів.

Вимоги безпеки під час виконання роботи:

- необхідно стійко розташовувати клавіатуру на робочому столі, не допускати її хитання;
- під час роботи сидіти прямо, не напружуватися. Зберігати правильне положення при роботі з комп'ютером допомагає раціонально підібраний робочий стілець або крісло, яке можна легко пристосувати під фігуру. Спинка стільця повинна підтримувати нижню половину спини, але при цьому бути жорстко закріпленою, щоб не перешкоджати рухам в процесі роботи;
- для запобігання несприятливого впливу на користувача пристроїв типу "миша" належить забезпечувати вільну велику поверхню столу для переміщення "миші" і зручного упору ліктьового суглоба;
- не дозволяються сторонні розмови, подразнюючі шуми;
- користувач несе індивідуальну відповідальність за санітарний, технічний стан та укомплектованість робочого місця;
- при появі запаху або/та видимих ознак задимлення потрібно негайно повідомити викладача або системного адміністратора та від'єднати прилад від електромережі. При необхідності скористатися вогнегасником;
- періодично при вимкненому комп'ютері прибирати ледь змоченою мильним розчином бавовняною ганчіркою порох з поверхонь апаратури. Екран ВДТ та захисний екран протирають ганчіркою, змоченою у спирті. Не дозволяється використовувати рідинні або аерозольні засоби чищення поверхонь комп'ютера.

Забороняється:

- Закривати будь-чим вентиляційні отвори апаратури, що може призвести до її перегрівання і виходу з ладу;
- Користуватися програмами та інформацією, які не використовуються в завданні;
- Записувати або переписувати програму та інформацію, без дозволу системного адміністратора та викладача;
- Суворо забороняється змінювати опції та налаштування комп'ютера.
- Для зняття статичної електрики рекомендується час від часу доторкатися до металевих поверхонь.

Вимоги безпеки після закінчення роботи:

- Завершити та записати у пам'ять комп'ютера файл, що знаходиться в роботі (у власну робочу папку);
- вимкнути принтер та інші периферійні пристрої. Штепсельні вилки витягнути з розеток;
- прибрати робоче місце;
- ретельно вимити руки теплою водою з милом;
- вимкнути кондиціонер, освітлення і загальне електроживлення.

Щоб уникнути серйозних проблем із хребтом, рекомендується працювати за комп'ютером не більше шести годин в день, причому через кожні дві години роботи гімнастику протягом тридцяти хвилин.

Потрібно відрегулювати висоту клавіатури таким чином, щоб вибрати для себе найбільш зручний кут нахилу.

Потрібно робити регулярні короткі перерви в роботі на клавіатурі з масажем і розминкою рук, що реально допомагає усунути неприємні відчуття у верхніх кінцівках.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

№ п/п	Види робіт	Обсяг та зміст робіт	Кількість годин
1	2	3	4
1	Дослідження об'єктів на навколоремних орбітах (online)	Навчитись працювати з ресурсами для дослідження об'єктів на навколоремних орбітах	5
2	Штучні супутники Землі	Вивчити основні характеристики серій супутників Landsat і Sentinel за даними інформаційних ресурсів	5
3	Спектральні канали супутникових систем	Засвоїти характеристики спектральних каналів супутникових систем Landsat 5, 7, 8, 9, Sentinel 2	5
4	Електронні ресурси геопросторових даних	Ознайомитись з основними електронними ресурсами геопросторових даних, вивчити їхні відмінності та можливості	10
5	Застосування геопросторових даних на тестовій території (за варіантом)	Завантаження даних з використанням межі тестової території. Аналіз території (за варіантом)	15
6	Коригування точності прив'язки топографічної карти	Коригування точності прив'язаних топографічних карт на основі середньої квадратичної похибки	5
7	Прив'язка відсканованої карти до географічних систем координат за допомогою опорних точок	Прив'язка космічного знімка за даними GPS. Оформлення звіту.	5
		Всього	50 годин

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

При проходженні практики кожен студент отримує індивідуальне завдання за варіантом. Оформлення результатів навчальної практики представляється у вигляді правильно оформленої статті відповідно до вимог.

Основні пошукові системи наукових знань подані у презентації «Пошукові системи», яка розміщена на сторінці курсу.

Всі варіанти завдань розміщені в електронному вигляді на сторінці електронного курсу з дисципліни за посиланням: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1202>.

Після оформлення статті її завантажують в **Elearn** для оцінювання.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ.

Розділ програми знайомить студента про прийняту в університеті та на базі практики систему поточного та підсумкового контролю виконання окремих розділів і всієї РПНП, про установлений на базі практики режим праці, контроль часу початку та закінчення роботи (табелювання), правила ведення поточних записів і складання підсумкового звіту з навчальної практики. Визначається необхідність і правила ведення щоденника з практики. Висвітлюються всі питання, що стосуються контролю діяльності студентів керівниками практики від університету й бази практики.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

Варіанти

№ п/п	Території досліджень
1	Дніпропетровська область
2	Вінницька область
3	Київська область
4	Львівська область
5	Одеська область
6	Харківська область

7	Запорізька область
8	Сумська область
9	Херсонська область
10	Чернігівська область
11	Волинська область
12	Житомирська область
13	Закарпатська область
14	Івано-Франківська область
15	Кіровоградська область
16	Миколаївська область
17	Полтавська область
18	Рівненська область
19	Черкаська область
20	Тернопільська область
21	Хмельницька область
22	Чернівецька область
23	Донецька область
24	Луганська область
25	Дніпропетровська область
26	Вінницька область
27	Київська область
28	Львівська область
29	Одеська область
30	Харківська область
31	Запорізька область
32	Сумська область
33	Херсонська область

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

- <https://eos.com/blog/types-of-satellites/>
- https://www.isro.gov.in/IRNSS_Programme.html
- <https://www.statista.com/statistics/897719/number-of-active-satellites-by-year/>

- ESA. [Online]. Available: <https://earth.esa.int/web/guest/missions/esa-operational-eo-missions/envisat>
- USGS. [Online]. Available: <https://landsat.usgs.gov4NASA>
- EO: Available: <https://eo1.gsfc.nasa.gov5NASA>
- <https://sentinels.copernicus.eu/web>
- <https://sentinel.esa.int/web/sentinel/missions>